

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

А. А. Соболева, Г. І. Васильєва

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 185

Ю. О. Соколенко, О. П. Таран

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ШУМОВИХ МУЗИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ 187

Р. В. Устюк, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРІЄЮ 189

Т. В. Хомик, К. О. Тичина, С. О. Логвиненко

НАПРЯМИ ОБСТЕЖЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 192

Л. В. Шаповал, Г. В. Супрун

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ ІЗ НАУКОВО ДОВЕДЕНОЮ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ЗАДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ЗДАТНОСТІ ДО
МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ПІДЛІТКІВ З АУТИЗМОМ 196

Ю. В. Шерепенко, Т. В. Хомик

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 199

А. О. Ярошевська, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко

ДІАГНОСТИЧНА ПРОЦЕДУРА ОБСТЕЖЕННЯ ФОНАЦІЙНОГО
ДИХАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 202

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 3.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

О. О. Базилевська

ВИКОРИСТАННЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 205

М. Г. Буйняк

ЗДАТНІСТЬ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК
КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА 206

Т. Василенко, Н. Д. Вінник

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВЧИТЕЛІВ У ВПРОВАДЖЕННІ
ІНКЛЮЗІЇ 208

ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	238
Б. В. Кондратюк	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ПРИ ЗАРАХУВАННІ ДО ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	240
О. Є. Кузнєцова, А. В. Дуля	
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	244
Г. М. Левицька, Ю. М. Шевченко	
АСИСТЕНТ ВИХОВАТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ	246
М. М. Лехолетова	
НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	249
І. О. Літченко, Г. В. Супрун	
РЕСУРСИ КОМАНДНОГО СУПРОВОДУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ	251
В. Лях	
БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПРИЙМАЮЧІЙ ГРОМАДІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	253
О. С. Охріменко, І. О. Сасіна	
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО СЕРТИФІКАЦІЇ ІНСТРУКТОРІВ З ОРІЄНТУВАННЯ В ПРОСТОРІ ТА МОБІЛЬНОСТІ В США	255
М. Павленко, О. Берлюта	
СПІВПРАЦЯ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ .	257
О. І. Проскурняк	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	260
Л. Прядко	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	261
К. О. Рябокінь, В. П. Кутішенко	
ГАРМОНІЗАЦІЯ СТИЛІВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ ЯК УМОВА ПРОФІЛАКТИКИ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ	263
О. Салата	
АДАПТИВНІ МОЖЛИВОСТІ АТРИБУТИВНОГО СТИЛЮ ОСІБ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ	265

О. Є. Кузнєцова, м. Київ
oykuznietsova.fpsrso24m@kubg.edu.ua

А. В. Дуля, м. Київ
a.dulia@kubg.edu.ua

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Формування адиктивної поведінки підлітків є актуальною соціальною та психологічною проблемою сучасного суспільства. Така поведінка у підлітків може виникати через комплекс чинників, а саме: індивідуально-психологічні (підвищений рівень тривожності та стресу, нездатність керувати своїми емоціями, психологічні травми, особливості підліткового віку); освітньо-організаційні (напруження та емоційне виснаження спричинене великим навчальним навантаженням, недостатність комплексної соціально-психологічної підтримки та профілактики, відсутність позашкільної зайнятості), соціальні (негативний вплив друзів, самотність, відчуженість серед однолітків, недостатня підтримка з боку сім'ї, домашнє насильство), культурно-інформаційні (негативний вплив соціальних мереж, реклами й медіа, традиції вживання алкоголю в суспільстві, негативна молодіжна субкультура), генетичні (наявність в сім'ї особи, яка має залежність) чинники. Відтак, вагомого значення набуває створення безбар'єрного, доступного освітнього середовища, безпечного й сприятливого для всебічного розвитку підлітків.

Відповідно до Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання, врахування принципів інклюзивності в освітньому середовищі сприятиме формуванню життєвих компетентностей, розвитку здібностей та обдарувань кожного незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я тощо [3]. В Законі України «Про освіту» інклюзивне освітнє середовище – це сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей [4]. Так, інклюзивне освітнє середовище виступає не лише як простір рівних можливостей для навчання, а й як простір для створення сприятливих умов для профілактики адиктивної поведінки підлітків, формування здорової особистості, здатної до усвідомленого вибору відповідальної поведінки та конструктивної взаємодії.

У контексті інклюзивного освітнього середовища фахівці закладу освіти (соціальні педагоги, психологи, вчителі предметники) відіграють ключову роль у запобіганні проявів адиктивної поведінки підлітків, шляхом організації й реалізації комплексної соціально-психологічної профілактики цього явища. Зокрема, через інформаційно-просвітницькі заходи, психологічну підтримку, розвиток соціальних навичок та формування здорових моделей поведінки підлітків [1]. Чинники впливу на розвиток адиктивної поведінки та базові потреби

підлітків визначають шляхи соціально-психологічної профілактики деструктивного задоволення підлітками своїх потреб [2]. Також вони складають зміст основних напрямів, форм і методів роботи педагогів, соціальних педагогів, психологів та батьків з підлітками.

Аналіз наукових досліджень українських вчених [1; 2; 5], дозволив нам визначити найбільш ефективні форми та методи соціально-психологічної профілактики адиктивної поведінки підлітків (табл. 1), які передбачають партнерську взаємодію усіх учасників профілактичної роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

Таблиця 1

Форми та методи соціально-психологічної профілактики адиктивної поведінки підлітків в інклюзивному освітньому середовищі

Учасники	Форми та методи
Заходи для підлітків	групові, індивідуальні та масові заходи (консультації, бесіди, лекції, тренінги, арт-терапевтичні заняття, квести, форум-театри) спрямовані на формування здорового способу життя, правильної моделі поведінки, розвитку впевненості в собі, комунікативних вмінь, медіаграмотності, навичок самоконтролю емоційного стану та запобігання адиктивної поведінки; індивідуальна робота психолога та соціального педагога із підлітками групи ризику; виховні години із залученням працівників Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, центрів соціальних служб, медико-соціального реабілітаційного центру; створення безпечного, дружнього та психологічно позитивного клімату в освітньому середовищі та умов для активного дозвілля.
Заходи для батьків	підвищення батьківської компетентності (батьківські збори, бесіди, консультації, лекції, тренінги) щодо психологічних особливостей підліткового віку, видів адиктивної поведінки, їх сутності та причин та особливостей їхньої взаємодії і спілкування з підлітками; психологічний практикум щодо правил безпечного тютюнопаління та вживання алкоголю в сім'ї.
Заходи для педагогів	ознайомлення педагогів із сучасними методиками раннього виявлення ризикованої поведінки; підвищення педагогічної компетентності щодо питань профілактики адиктивної поведінки підлітків; розробка і проведення в ході навчального процесу уроків з предметів, які торкаються сутності та впливу психоактивних речовин на життя та здоров'я.

Отже, ефективність та дієвість соціально-психологічної профілактики адиктивної поведінки підлітків в інклюзивному освітньому середовищі залежить від: врахування чинників, які спричиняють прояви адиктивної поведінки;

раннього виявлення та втручання, комплексності її здійснення; налагодження партнерської взаємодії «педагог – підліток – батьки» у питаннях виховання, соціально-психологічної підтримки та профілактики адиктивної поведінки підлітків.

Список використаних джерел:

1. Гук Ю., Столярик О. Профілактика адиктивної поведінки підлітків у діяльності соціального педагога у закладі освіти. *Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення*: зб. наук. пр. : матеріали XVI Всеукраїнської наук.-практ. конф. науковців, аспірантів та студентів, 14 травня 2025 р. Луцьк, 2025. С. 23–26.
2. Профілактика деструктивної поведінки підлітків / авт. кол. : Т. Журавель та ін.; ред. Т. Журавель, Ю. Удовенко. Київ : Видавництво ФО-П Буря О.Д., 2022. 144 с.
3. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-p#Text> (дата звернення: 21.10.2025).
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 22 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.10.2025).
5. Ратинська О. М. Соціальна профілактика адиктивної поведінки підлітків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 1 (38). С. 233–237.

Г. М. Левицька, м. Запоріжжя
levicka835@gmail.com

Ю. М. Шевченко, м. Запоріжжя
juliashevchenko9611@gmail.com

АСИСТЕНТ ВИХОВАТЕЛЯ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ

Запровадження інклюзивного навчання у закладі дошкільної освіти уможливило надання необхідної корекційно-педагогічної допомоги дітям дошкільного віку з ООП та потребує розширення кадрового забезпечення системи інклюзивного навчання.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 20 травня 2016 № 544 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 4 листопада 2010 року № 1055» у закладах дошкільної освіти введено посаду асистента вихователя, яка повинна забезпечити належну організацію навчання дітей з особливими освітніми потребами.